2024/2476

2024.9.20.

A BIZOTTSÁG (EU) 2024/2476 AJÁNLÁSA

(2024. szeptember 13.)

az (EU) 2023/1791 európai parlamenti és tanácsi irányelv 29. cikkének az energetikai szolgáltatások tekintetében történő értelmezésére vonatkozó iránymutatás megállapításáról

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére,

mivel:

(1) A 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ([1]) által bevezetett követelmény szerint 2030-ra uniós szinten el kell érni a legalább 32,5 %-os kiemelt energiamegtakarítási célt.

(2) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1791 irányelvét ([2]) 2023. szeptember 13-án fogadták el. Az irányelv átdolgozta a 2012/27/EU irányelvet: néhány rendelkezését változatlanul hagyta, ugyanakkor új követelményeket vezetett be. Mindenekelőtt jelentősen megnövelte a 2030-ra vonatkozó ambíciószintet az energiahatékonyság tekintetében, többek között az energiahatékonysági szolgáltatásokra kiterjedően is.

(3) Az (EU) 2023/1791 irányelv ösztönzi az energiahatékonysági szolgáltatások fejlesztését és különösen az energiahatékonyság-alapú szerződések elterjedését. Az energiahatékonyság-alapú szerződésben a szolgáltató garantálja a szerződés időtartama alatt elérendő energiamegtakarítást, az energiahatékonysági szolgáltatás kedvezményezettje pedig úgy kerüli el a beruházási költségeket, hogy az energiamegtakarítás pénzügyi értékének egy részét a beruházás teljes vagy részleges visszafizetésére használja fel. Az ilyen szerződések tehát azáltal növelik az energiahatékonysági beruházások iránti piaci bizalmat, hogy biztosítják azok eredményességét. Ez hozzájárulhat a magántőke vonzásához, ami kulcsfontosságú az épületfelújítások arányának növeléséhez, az ipar energiahatékonyságának előmozdításához, a szakértelem piacra segítéséhez és innovatív üzleti modellek létrehozásához.

(4) A tagállamoknak 2025. október 11-ig hatályba kell léptetniük az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikkét átültető törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket. Ahhoz, hogy az EU elérje a 2030-ra kitűzött energiahatékonysági célkitűzéseit, az átdolgozott energiahatékonysági irányelv teljeskörű átültetésére és hatékony végrehajtására van szükség.

(5) A tagállamok saját belátásuk szerint választhatják meg az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó követelmények átültetésének és végrehajtásának a nemzeti körülményeikhez leginkább illeszkedő módját. Ezzel összefüggésben ajánlott következetesen értelmezni az (EU) 2023/1791 irányelv vonatkozó rendelkezéseit, ami hozzájárulhat ahhoz, hogy a tagállamok az átültető intézkedéseik előkészítése során koherensen értelmezzék az (EU) 2023/1791 irányelvet,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

A tagállamoknak az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikke [által bevezetett követelmények] nemzeti jogukba történő átültetése során követniük kell az ezen ajánlás mellékletében foglalt értelmező iránymutatást.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2012/27/EU irányelve (2012. október 25.) az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 315., 2012.11.14., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1791 irányelve (2023. szeptember 13.) az energiahatékonyságról és az (EU) 2023/955 rendelet módosításáról (HL L 231., 2023.9.20., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

Kelt Brüsszelben, 2024. szeptember 13-án.

a Bizottság részéről
Kadri SIMSON
a Bizottság tagja

MELLÉKLET

1. **BEVEZETÉS**

Ezen iránymutatás célja útmutatást adni a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy miként kell értelmezniük az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikkét, amikor azt átültetik a nemzeti jogukba. A 2012/27/EU irányelvhez képest az (EU) 2023/1791 irányelv megerősíti a tagállamokban az energiahatékonysági szolgáltatások piacának fejlesztését támogató intézkedéseket.

Mindazonáltal az uniós jogszabályok kötelező erejű értelmezésére kizárólag az Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel.

2. **JOGI ÉS SZAKPOLITIKAI HÁTTÉR**

Az (EU) 2023/1791 irányelv elismeri, hogy az energiahatékonysági szolgáltatások fontos szerepet játszhatnak az energiahatékonyság javításában és a dekarbonizáció előmozdításában. Az energiahatékonysági szolgáltatások mozgósíthatják harmadik felek – jellemzően szakosodott energiahatékonysági szolgáltatók – műszaki és pénzügyi kapacitásait annak érdekében, hogy az energiafogyasztó helyiségeiben az energiahatékonyság javítása révén költséghatékony módon energia- és pénzügyi megtakarításokat érjenek el. Az energiahatékonysági szolgáltatások különösen hasznosak lehetnek, ha az energiahatékonyság-javító intézkedések fogyasztó általi, házon belüli végrehajtása bármilyen okból nehéz vagy akár kivitelezhetetlen.

Az elmúlt évtizedekben az energiahatékonysági szolgáltatások különböző formáinak rendkívüli sokfélesége jelent meg a tagállamokban ([1]). Az energiahatékonysági szolgáltatások fogalmának az (EU) 2023/1791 irányelvben szereplő meghatározása nagyon tág, és kiterjed az összes különböző formára. Az energiahatékonyság-alapú szerződések az energiahatékonysági szolgáltatások sajátos és különösen átfogó formájának tekinthetők. Az energiahatékonyság-alapú szerződések – mint az energiahatékonyság javításának hatékony eszközei – alkalmazásának három fő előnye van: az energiahatékonyság-javító beruházásokat közvetlenül az energiaköltség-megtakarításból finanszírozzák;

— az energia- és költségmegtakarítást bizonyos feltételek mellett garantálja a szolgáltató, aki vállalja az építési beruházásokkal és a technológiával járó teljesítési kockázatokat,

— a szolgáltató átfogó szakértelemmel rendelkezik a technikai és/vagy finanszírozási megoldások optimális megválasztásához.

A 29. cikk kettős célt szolgál: az energiahatékonysági szolgáltatások piaci fejlődésének előmozdítása a piaci szereplők számára szükséges feltételek meghatározásával (1) és a közszféra támogatása az energiahatékonysági szolgáltatások kiaknázásában. Ez utóbbi az (EU) 2023/1791 irányelv logikáját követi, és a közszektornak szánja a vezető szerepet az energiahatékonyság terén. A közintézmények tulajdonában lévő épületek felújítása esetén az energiahatékonyság-alapú szerződések alkalmazására vonatkozó követelmény célja, hogy szinergiákat teremtsen a 6. cikk megfelelő rendelkezéseivel, és lehetővé tegye azok helyszíni teljesítését.

A 29. cikket az (EU) 2023/1791 irányelv következő cikkeivel összefüggésben kell értelmezni:

— 5., 6. és 7. cikk: az energiahatékonysági szolgáltatások és az energiahatékonyság-alapú szerződések különösen alkalmasak az energiahatékonyság javítására a közszférában. A szolgáltatók által nyújtott átfogó szakértelem és garantált teljesítmény biztosítja a beruházások hatékonyságát. A harmadik fél általi finanszírozás lehetősége az előzetes beruházási költségek energiaköltség-megtakarítások révén történő visszafizetésével lehetővé teszi a projektek megvalósítását még akkor is, ha a közfinanszírozás nem elegendő, míg az energiahatékonyság-alapú szerződések mérlegen kívüli kezelésének a lehetősége lehetővé teszi az állami számlák egyensúlyban tartását. Ezért az (EU) 2023/1791 irányelv szinergiákat teremt az energiahatékonysági szolgáltatásokra és a közszféra által az energiahatékonyság terén betöltött vezető szerepre vonatkozó rendelkezések között. A 29. cikk (4) és (5) bekezdése különösen arra összpontosít, hogy a közintézmények fokozzák a nagy épületek felújítására vonatkozó, energiahatékonyság-alapú szerződések alkalmazását, ami kapcsolódik az 5. és a 6. cikkben meghatározott kötelezettségekhez. Emellett a 7. cikk (7) és (8) bekezdése előírja, hogy a közbeszerzési eljárásoknak lehetővé kell tenniük az energiahatékonyság-alapú szerződések és a harmadik fél általi finanszírozási mechanizmusok alkalmazását, valamint hogy meg kell szüntetni az ezek alkalmazását esetlegesen akadályozó szabályozási és nem szabályozási korlátokat. Végezetül a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az ajánlatkérő szervek és a közszolgáltató ajánlatkérők értékeljék az energiahatékonyság-alapú szerződések alkalmazásának megvalósíthatóságát jelentős energiamennyiségre vonatkozó szolgáltatási szerződések beszerzése tekintetében.

([1]) További információk elérhetők a https://e3p.jrc.ec.europa.eu/node/190 weboldalon és a következő jelentésben: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118815.

— 8., 9. és 10. cikk: az energiahatékonysági kötelezettségi rendszerrel kapcsolatban az energiahatékonysági szolgáltatók hatékonyan ösztönözhetik az energiahatékonysági piacok fejlődését azáltal, hogy az energiahatékonyság-javító intézkedésekért cserébe biztosítják fehér tanúsítványok kiadását. A kötelezett felek megvásárolhatják ezeket a fehér tanúsítványokat az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer keretében az éves végfelhasználási energiamegtakarítás elérésére vonatkozó kötelezettségük teljesítése érdekében.

— 11. cikk: a 11. cikk (10) bekezdése mentesíti a hosszú távú energiahatékonyság-alapú szerződést végrehajtó vállalkozásokat azon kötelezettség alól, hogy energetikai auditnak vessék alá magukat, illetve energiagazdálkodási rendszert hozzanak létre, feltéve, hogy az energiahatékonyság-alapú szerződés tartalmazza az energiagazdálkodási rendszer szükséges elemeit, valamint megfelel a XV. mellékletben meghatározott követelményeknek. Ezen túlmenően az energetikai auditok során megfogalmazott ajánlások végrehajtását és az energetikai auditok adatainak közzétételét célzó rendelkezések hozzájárulnak az energiahatékonysági szolgáltatások fejlesztéséhez. A 11. cikk (5) bekezdése konkrétan kimondja, hogy az energetikai auditok nem tartalmazhatnak olyan záradékot, amely kizárja, hogy az audit eredményét bármely képesítéssel vagy akkreditációval rendelkező energiahatékonysági szolgáltatónak átadják, feltéve, hogy a fogyasztó ezt nem ellenzi.

3. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK AZ (EU) 2023/1791 IRÁNYELVBEN

A 29. cikk értelmezése vonatkozásában az (EU) 2023/1791 irányelv 2. cikkének 11., 29. és 33. pontjában szereplő alábbi fogalmak meghatározása a legrelevánsabb:

Energiahatékonysági szolgáltatás

Az „energiahatékonysági szolgáltatás”: az a fizikai előny, haszon, vagy azon javak, amelyek az energia és az energiahatékony technológia vagy cselekvés kombinációjából származnak; e szolgáltatás magában foglalhatja a szolgáltatás nyújtásához szükséges üzemeltetést, karbantartást és ellenőrzést; e szolgáltatást szerződés alapján nyújtják, és e szolgáltatás rendes körülmények között bizonyítottan az energiahatékonyság ellenőrizhető, mérhető vagy felbecsülhető javulásához vagy primerenergia-megtakarításhoz vezet.

Energiahatékonysági szolgáltató

Az „energiahatékonysági szolgáltató”: az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely energiahatékonysági szolgáltatásokat nyújt, vagy energiahatékonyság-javító intézkedéseket hajt végre a végső felhasználók létesítményeiben vagy helyiségeiben.

Energiahatékonyság-alapú szerződés

Az „energiahatékonyság-alapú szerződés”: a kedvezményezett és az energiahatékonyság-javító intézkedést nyújtó szolgáltató között létrejött olyan szerződéses megállapodás, amelyet a szerződés teljes időtartama alatt ellenőriznek és nyomon követnek, amelynek keretében az adott intézkedés keretében végzett munka, ellátás vagy szolgáltatás kifizetése a szerződésben megállapodott szintű energiahatékonyság-javulással vagy más, megállapodás szerinti energiahatékonysági kritériummal (például pénzügyi megtakarítással) összefüggésben történik.

Az „energetikai szolgáltató vállalkozás” (ESCO) fogalmát a 2. cikk nem határozza meg, az (EU) 2023/1791 irányelv azonban több rendelkezésben és preambulumbekezdésben hivatkozik az energetikai szolgáltató vállalkozásokra, amelyek gyakran használt rövidítése „ESCO”. A (46) preambulumbekezdés ezt az értelmezést támasztja alá azáltal, hogy az angol nyelvű verzió tartalmazza a teljes kifejezést és zárójelben annak rövidítését: „energy service companies (ESCOs)”.

4. A 29. CIKK SZERINTI KÖTELEZETTSÉGEK

A 29. cikk előírja a tagállamok számára, hogy hajtsanak végre meghatározott számú szakpolitikai intézkedést, amelyek fokozzák az energiahatékonysági szolgáltatások valamennyi ágazat energiafogyasztói általi igénybevételét.

Mivel az energiahatékonysági szolgáltatások fogalmának az (EU) 2023/1791 irányelvben szereplő meghatározása tág, az kiterjed az energiahatékonysági szolgáltatások összes különböző formájára az európai piacon.

A 29. cikk tagállamok által végrehajtandó rendelkezéseinek felsorolását az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat

A 29. cikk tagállamok által végrehajtandó rendelkezéseinek áttekintése.

	A rendelkezés célja		
A tagállamok…	Az energiahatékonysági szolgáltatások piacát támogató keret létrehozása	Az energiahatékonysági szolgáltatások közintézmények általi fokozott és hatékonyabb igénybevétele	Az energiahatékonysági szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályainak felszámolása
…előmozdítják / támogatják / közlik…	A teljesítési biztosítékra vonatkozó záradékokat tartalmazó energiahatékonysági szolgáltatási szerződéseket [(1) bekezdés a) pont]. Az energiahatékonysági szolgáltatásokkal kapcsolatos projektek támogatására rendelkezésre álló pénzügyi eszközöket [(1) bekezdés b) pont]. A minősített és/vagy tanúsított energiahatékonysági szolgáltatók jegyzékét [(1) bekezdés c) pont és (3) bekezdés]. A mérési és ellenőrzési módszereket, valamint minőségellenőrzési rendszereket [(1) bekezdés d) pont]. A kapcsolattartó pontokat [(6) bekezdés a) pont].	Az Eurostat-iránymutatásnak megfelelő szerződésmintákat [(5) bekezdés a) pont]. Az energiahatékonyság-alapú szerződésekkel kapcsolatos legjobb gyakorlatokat [(5) bekezdés b) pont]. A végrehajtott és folyamatban lévő, energiahatékonyság-alapú szerződésekre épülő projektek adatbázisát [(5) bekezdés c) pont].	A szabályozási és nem szabályozási korlátok felszámolását [(6) bekezdés b) pont].
…ösztönzik…	A tanúsító megjelölések kidolgozását [(2) bekezdés].		
…biztosítják…	Tanácsadó testületek és független piaci közvetítők létrehozását [(6) bekezdés c) pont].	Az energiahatékonyság-alapú szerződések alkalmazását nagy méretű épületek felújítása esetén, amennyiben az műszakilag és gazdaságilag megvalósítható [(4) bekezdés]. A megvalósíthatósági értékeléseket az energiahatékonyság-alapú szerződések alkalmazása tekintetében nem lakáscélú épületek felújítása esetén [(4) bekezdés].	Az energiaelosztók, az elosztórendszer-üzemeltetők és a kiskereskedelmienergia-értékesítő vállalkozások gátló tevékenységeinek a megakadályozását [(8) bekezdés].
…lehetőségében áll…		Az energiahatékonyság-alapú szerződések kiterjesztett energiahatékonysági szolgáltatásokkal való ötvözésének ösztönzése [(4) bekezdés].	Egyéni mechanizmus létrehozása vagy ombudsman kijelölése a jogviták peren kívüli hatékony rendezése érdekében [(7) bekezdés].

4.1. **Az energiahatékonysági szolgáltatások piacát támogató keret létrehozásához kapcsolódó kötelezettségek**

A 29. cikkben szereplő követelmények többsége olyan szakpolitikai intézkedésekre vonatkozik, amelyek célja a piac átláthatóságának javítása és a potenciális energiafogyasztók energiahatékonysági szolgáltatásokhoz való hozzáférésének megkönnyítése, valamint az energiahatékonysági szolgáltatások piaci fejlődésének útjában álló akadályok felszámolása ([2]). Az (1) bekezdés kiemeli, hogy a piaci információkhoz való jobb hozzáférés különösen fontos a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára az energiahatékonysági szolgáltatási ajánlatok kiaknázásához ([3]). Emellett a 29. cikk (5) bekezdése további intézkedéseket ír elő kifejezetten a közszféra számára (lásd ezen iránymutatás 4.2. fejezetét).

4.1.1. *Hatékony tájékoztatási és terjesztési intézkedések*

4.1.1.1. Jogi keret

A 29. cikk (1), (3) és (6) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy külön erre a célra létrehozott weboldalak, iránymutatások vagy kézikönyvek révén tegyék könnyen hozzáférhetővé az energiahatékonysági szolgáltatási szerződésekre, a pénzügyi eszközökre, a minősített vagy tanúsított energiahatékonysági szolgáltatókra, a mérési és ellenőrzési módszerekre, a tanácsadó testületekre és a tanúsító megjelölésekre vonatkozó információkat.

4.1.1.2. Iránymutatások

Az említett rendelkezések hatékonyságának fokozása érdekében további szakpolitikai intézkedésekre kerülhet sor, amelyek megkönnyítik a célcsoportoknak az említett információkhoz való hozzáférését, amikor ténylegesen döntést hoznak az energiamegtakarítási beruházások végrehajtásáról. Az ilyen intézkedések közé tartozhatnak például a következők:

— olyan intézkedések, amelyek közvetlenül összekapcsolják **az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó információkat az energetikai auditokkal**. Ezeket az információkat bele lehet foglalni az ellenőrzési jelentés mintájába. Emellett hasznos, ha az ellenőrzési jelentés információkat tartalmaz a minősített vagy tanúsított energiahatékonysági szolgáltatókról és a tanácsadási szolgáltatásokról,

— hasonlóképpen, a 11. cikkben foglalt kötelezettség hatálya alá nem tartozó ágazatokban az energetikai auditokra vonatkozó állami támogatási rendszerek **kötelező tájékoztatást** írhatnak elő **az energiahatékonysági szolgáltatások** finanszírozási feltételként való megjelölésének a **lehetőségéről**,

— a **lakásépítési ágazatban** az energetikai tanácsadó központok, például az egyablakos ügyintézési pontok egyre inkább beépíthetik tanácsadási szolgáltatásaikba az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó információkat.

4.1.2. *Célzott közvetítési és tanácsadási szolgáltatások*

4.1.2.1. Jogi keret

A 2012/27/EU irányelvhez képest az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikke (6) bekezdésének c) pontja megerősíti azt a tagállamokra vonatkozó követelményt, hogy az energiahatékonysági szolgáltatási piacok fejlődésének ösztönzése érdekében tanácsadó testületeket és független piaci közvetítőket hozzanak létre és népszerűsítsenek.

A tanácsadó testületek és a független közvetítők előmozdíthatják az energiahatékonysági szolgáltatások igénybevételét, például végrehajtási modellek kidolgozásával vagy a közbeszerzési eljárások előkészítéséhez és végrehajtásához nyújtott segítséggel ([4]).

([2]) Az akadályok példáinak listája itt érhető el: https://doi.org/10.1016/j.enpol.2017.04.023.

([3]) A piac átláthatóságának hiányát általában az energiahatékonysági szolgáltatások fejlődése útjában álló egyik fő akadálynak tekintik a tagállamokban. A QualitEE uniós projekt keretében 2019-ben végzett felmérés során a válaszadók 55 %-a jelölte meg a koncepció összetettségét és az információk hiányát mint az ügyfeleket az energiahatékonyság-alapú szerződések igénybevételében akadályozó fő korlátokat. Az eredmények hasonlóak az energiaellátási piac tekintetében, ahol a válaszadók 52 %-a állította, hogy a piac bővítésének fő akadálya az információhiány (QualitEE-Project, Driving Investment in Energy Efficiency Services Through Quality Assurance, Final Report [QualitEE project, Az energiahatékonysági szolgáltatásokba irányuló beruházások ösztönzése minőségbiztosítás révén, Zárójelentés], 2020. december). A felmérés a következő országokból származó eredményeket tartalmazza: Ausztria, Belgium, Bulgária, a Cseh Köztársaság, az Egyesült Királyság, Franciaország, Görögország, Hollandia, Lettország, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

([4]) Bleyl J. W. et al., 2014a: ESCo Project and Market Development: A Role for "Facilitators" to Play, Including national perspectives of Task 16 experts [Energetikai szolgáltató vállalkozási projekt és piacfejlesztés: A „közvetítők" által betöltendő szerep, a 16. feladat szakértőinek nemzeti nézőpontjai], IEA DSM Task 16.

A 29. cikk (6) bekezdésének c) pontjában foglalt követelmény a JRC legutóbbi jelentésében ([5]) megerősített észrevételen alapul, miszerint azokban a tagállamokban vagy piaci szegmensekben, ahol a közvetítési szolgáltatások jól működnek és könnyen hozzáférhetők, jobban fejlődnek az energiahatékonysági szolgáltatási piacok ([6]).

4.1.2.2. Iránymutatások

Az alábbiakban példák találhatók arra, hogy a tagállamok miként teljesíthetik a tanácsadó szervek és a független piaci közvetítők létrehozására és népszerűsítésére vonatkozó követelményt:

— energiahatékonysági szolgáltatásokkal foglalkozó tanácsadó központok létrehozása **a meglévő energiaügynökségek vagy egyablakos ügyintézési pontok feladatainak** kiterjesztése révén ([7]),

— **projektfejlesztési támogatás nyújtása olyan közvetítő szolgáltatások számára**, amelyek konkrét energiahatékonysági szolgáltatási projektek kidolgozását támogatják, beleértve a közbeszerzési dokumentumok elkészítését, az odaítélési eljárás felügyeletét vagy a projekt végrehajtásának nyomon követését ([8]), az alkalmazandó állami támogatási szabályokkal összhangban,

— **egyedi tanácsadási programok létrehozása a közszféra számára:** Ezek a programok nagyon hatékonyak lehetnek, különösen az önkormányzati ágazat számára, ahol sok döntéshozó nem rendelkezik elegendő ismerettel az energiahatékonysági szolgáltatási projektek kidolgozásáról és végrehajtásáról. Emellett a legtöbb regionális közigazgatási szervnél és központi kormányzatnál nagy szükség van célzott tanácsadásra az energiahatékonysági szolgáltatások gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban ([9]).

4.1.3. *Minősítés, minőségbiztosítás és tanúsítás*

4.1.3.1. Jogi keret

A 29. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a tagállamoknak ösztönözniük kell a tanúsító megjelölések kidolgozását, európai vagy adott esetben nemzetközi szabványok alapján ([10]).

Továbbá a 29. cikk (3) bekezdése értelmében a tagállamoknak információval kell szolgálniuk a képesített energiahatékonysági szolgáltatókról úgy, hogy nyilvánosságra hozzák és rendszeresen aktualizálják az (EU) 2023/1791 irányelv 28. cikke szerint képesített vagy tanúsított, rendelkezésre álló energiahatékonysági szolgáltatók, valamint képesítéseik vagy tanúsítványaik jegyzékét. Alternatív megoldásként a tagállamok olyan felületet biztosíthatnak, amelyen keresztül az energiahatékonysági szolgáltatók közzétehetik ezt az információt.

([5]) https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133984.

([6]) Több uniós ország (pl. Ausztria, a Cseh Köztársaság, Németország, Spanyolország és Szlovénia) tapasztalatai is megerősítik, hogy az energiahatékonysági szolgáltatási piacok fejlődése szempontjából mennyire fontos a közvetítési szolgáltatásokhoz való könnyű hozzáférés. Jelenleg főként a regionális, helyi és nemzeti szintű energiaügynökségek tevékenykednek közvetítőként a kisebb energiahatékonysági tanácsadók és energetikai auditot végző vállalatok mellett, illetve egyes jogi tanácsadók, akik tapasztalt energiahatékonysági szolgáltatási tanácsadókkal együttműködve kínálnak bizonyos szolgáltatásokat.

([7]) További információkért lásd: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124675.

([8]) Az ELENA program bebizonyította, hogy a közvetítési szolgáltatásokhoz nyújtott technikai segítségnyújtási támogatások jó eszközt jelentenek a beruházás előtti szakaszban különösen kritikus projektfejlesztési akadályok leküzdésére. Ezért ajánlott az ELENA program által alkalmazott megközelítés tagállamok általi átvétele. A tagállamok által biztosítandó finanszírozási eszközökre és technikai segítségnyújtásra vonatkozó részletes iránymutatást a 30. cikkre vonatkozó ajánlás tartalmazza (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32023H01553).

([9]) és (5) a közintézményeknek a tagállami energiahatékonysági szolgáltatási piacok ösztönzésével kapcsolatos szerepével kapcsolatban.

([10]) Az energiahatékonysági szolgáltatások és az energiahatékonysági szolgáltatók minőségbiztosításával és minősítésével kapcsolatos legfontosabb szabványok a következők: EN 17669:2022 (Energiahatékonyság-alapú szerződések – Minimális követelmények); IPMVP (Nemzetközi Teljesítménymérési és Hitelesítési Jegyzőkönyv) és ISO 50046 (energiamegtakarítások mérése és hitelesítése); EN 16247–1 és ISO 50002 (energetikai audit minőségi standardjai).

Ezek a rendelkezések annak az akadálynak a felszámolására irányulnak, amit az energiahatékonysági szolgáltatások eredményességébe vetett bizalom hiánya jelent ([11]). Sok energiafogyasztó még mindig nem bízik az energiahatékonysági szolgáltatások ígéreteiben, ugyanakkor nem hajlandók vagy nem képesek gazdaságilag megvalósítható energiahatékonysági intézkedéseket végrehajtani saját beruházásaik révén.

4.1.3.2. Iránymutatások

Bár a 29. cikk (2) és (3) bekezdésében foglalt követelmények már a 2012/27/EU irányelv 18. cikkében is szerepeltek, az energiahatékonysági szolgáltatások szinte egyáltalán nem rendelkeznek tanúsító megjelölésekkel. Továbbá ott, ahol már vannak tanúsító megjelölések, ezek ismertsége alacsony az energiafogyasztók és az energetikai szolgáltatók körében ([12]).

A tanúsító megjelölések kidolgozásának és a piacon történő sikeres használatának biztosítása érdekében a tagállamok fontolóra vehetik különösen a következő elemeket tartalmazó intézkedések végrehajtását:

— **nemzeti platform létrehozása**, ahol az érdekelt felek valamennyi érintett csoportja együttműködhet az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó nemzeti minőségbiztosítási rendszer vagy „tanúsító megjelölés" létrehozása terén. Mivel számos tagállamban az energiahatékonysági szolgáltatók nem kellően felkészültek és szervezettek ahhoz, hogy ők maguk hatékony minőségbiztosítási rendszereket dolgozzanak ki az energiahatékonysági szolgáltatások tekintetében, a hatóságoknak mérlegelniük kell azt, hogy elvállalják a vezető szerepet, például energiaügynökségek révén. A tekintetben, hogy a rendszereket maga az ágazat hozta-e létre, vagy a hatóságok dolgozták-e ki, minden esetben szükség van az illetékes hatóságok általi ellenőrzésre, elismerésre és támogatásra a megbízhatóság elérése és a piaci bizalom megszerzése érdekében,

— **az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó műszaki minőségi kritériumok** kidolgozásának támogatása. Bár a szakértők egyetértenek abban, hogy melyek azok a fő elemek, amelyek meghatározzák az energiahatékonysági szolgáltatási projektek minőségét, nyilvánvalóan ezen elemek nem mind egyformán fontosak az egyes piaci szegmensek számára valamennyi tagállamban. Ezért minden tagállam meghatározhatja az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó minőségi kritériumokat az összes érintett piaci szereplő bevonásával, hivatkozva az alkalmazandó európai vagy nemzetközi szabványokra, mint például: EN 17669:2022 (Energiahatékonyság-alapú szerződések – Minimális követelmények); IPMVP (Nemzetközi Teljesítménymérési és Hitelesítési Jegyzőkönyv) és ISO 50046 (energiamegtakarítások mérése és ellenőrzése). A tagállamok együttműködhetnek és támogatást kaphatnak célzott uniós finanszírozású projektektől a bevált gyakorlatok cseréje és a közös minőségi kritériumok meghatározása érdekében ([13]). A minőségi kritériumok hozzájárulnak az energiahatékonysági szolgáltató és az energiafogyasztó közötti kapcsolat kialakításához, ezáltal csökkentve a tranzakciós költségeket és a projekt kudarcának kockázatát,

— **a szolgáltatások minőségének javítása.** Főszabály szerint a tanúsító megjelölés energiahatékonysági szolgáltatásokra vagy energiahatékonysági szolgáltatókra vonatkozhat. Az energiahatékonysági szolgáltató műszaki kapacitása megfelelő számú, a meghatározott műszaki minőségi kritériumok szerint értékelt, magas színvonalú referenciaprojekttel igazolható. Fontos azonban, hogy a nemzeti megjelölési rendszerek ne jelentsenek belépési korlátot a más tagállamokból származó szolgáltatók számára. Ezért abban az esetben, ha a tanúsító megjelölés a szolgáltatásnyújtás feltételévé válik, a más tagállamban kiadott megjelöléseket – adott esetben a szolgáltatásokra alkalmazandó uniós joggal összhangban – el kell ismerni, ha azok egyenértékű vagy közös minőségi kritériumokon alapulnak, beleértve a b) pontban felsorolt európai szabványokból eredő kritériumokat is,

([11]) A QualitEE projekt keretében 2019-ben végzett felmérés eredményei szerint az érdekelt felek 55 %-a úgy véli, hogy az energiahatékonysági szolgáltatási ágazatba vetett bizalom hiánya komoly akadályt jelent az energiahatékonyság-alapú szerződések gyakorlati alkalmazása terén. Ugyanezen felmérés szerint a válaszadók többsége azon a véleményen van, hogy ha több információ állna rendelkezésre és magasabb lenne a szolgáltatások minősége, az potenciálisan növelné az ügyfél bizalmát, következésképpen pedig növelné a keresletet. Összességében a megkérdezett érdekelt felek támogatták azt az elképzelést, hogy minőségbiztosítási rendszerek létrehozásával és megvalósításával leküzdhető a szolgáltatókba vetett bizalom nyilvánvaló hiánya és az azzal összefüggésben álló alacsony fogyasztói kereslet. (QualitEE-Project, Driving Investment in Energy Efficiency Services Through Quality Assurance, Final Report [QualitEE projekt, Az energiahatékonysági szolgáltatásokba irányuló beruházások ösztönzése minőségbiztosítás révén, Zárójelentés], 2020. december.) A felmérés a következő országokból származó eredményeket tartalmazza: Ausztria, Belgium, Bulgária, a Cseh Köztársaság, az Egyesült Királyság, Franciaország, Görögország, Hollandia, Lettország, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Szlovákia és Szlovénia.

([12]) Nagyon kevés empirikus tapasztalat áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy a tanúsító megjelölések milyen hatást gyakorolnak az energiahatékonysági szolgáltatási piacokra. A különböző országokban az energiahatékonysági szolgáltatásokra vagy az energiahatékonysági szolgáltatókra vonatkozó tanúsító megjelölések bevezetésére tett kísérletek áttekintése megtalálható a QualitEE projekt országjelentéseiben: https://qualitee.eu/publications/business-cases-for-national-quality-assurance-schemes-for-energy-efficiency-services/.

([13]) Az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó minőségi kritériumok kidolgozása alapulhat a különböző uniós projektek – például a QualitEE projekt, Iránymutatás az energiahatékonysági szolgáltatásokra vonatkozó európai műszaki minőségi kritériumokhoz, 2020. március – keretében már elvégzett kiterjedt háttérmunkán; https://qualitee.eu/publications/guidelines-of-european-quality-criteria/.

— **költséghatékony minőségbiztosítási eljárás támogatása:** Fejletlen piacokon a minőségbiztosítási eljárás költségei akadályt jelenthetnek a piaci szereplők számára. Ezért ajánlatos, hogy e költségek egy részét – az alkalmazandó állami támogatási szabályokkal összhangban – közpénzekből fedezzék, vagy egy közintézmény gondoskodjon a minőségbiztosításról,

— állami támogatás nyújtása a minőségbiztosítási rendszer piaci penetrációjához a következő intézkedések alkalmazásával:

i. figyelemfelkeltő tevékenységek végrehajtása a 29. cikk (1) bekezdésében előírt terjesztési tevékenységekkel összefüggésben;

ii. az energiahatékonysági szolgáltatókra vonatkozó minőségi kritériumok alkalmazása az állami támogatási rendszerekben;

iii. minőségbiztosítási rendszerek alkalmazása a közbeszerzési pályázatokban, valamint képzés nyújtása a közintézmények számára arról, hogy miként építsék be a műszaki minőségi kritériumokat a közbeszerzési előírásokba, többek között a 29. cikk (4) és (5) bekezdésének végrehajtásával összefüggésben, az ezen iránymutatások 4.2. szakaszában leírtak szerint.

4.2. Az energiahatékonysági szolgáltatások közintézmények általi fokozott és hatékonyabb igénybevételéhez kapcsolódó kötelezettségek

4.2.1. *Jogi keret*

A 29. cikk (4) bekezdése értelmében a tagállamoknak – amennyiben az műszakilag és gazdaságilag megvalósítható – elő kell mozdítaniuk és biztosítaniuk kell az energiahatékonyság-alapú szerződések vagy egyéb teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások alkalmazását a közintézmények tulajdonában lévő nagy méretű (750 m^2-nél nagyobb hasznos alapterületű) épületek felújítására ([14]). A tagállamoknak ezért biztosítaniuk kell, hogy a közintézmények értékeljék a nem lakáscélú épületek tervezett felújítási projektjeihez kapcsolódó teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások megvalósíthatóságát. Emellett a tagállamok ösztönözhetik a közintézményeket arra, hogy az energiahatékonyság-alapú szerződéseket ötvözzék kiterjesztett energiahatékonysági szolgáltatásokkal, ideértve a keresletoldali válaszokat és a tárolást is.

Továbbá a 29. cikk (5) bekezdése, amelynek a tartalma már a 2012/27/EU irányelv részét képezte, előírja a tagállamok számára, hogy az Eurostat-iránymutatásnak megfelelő szerződésminták biztosításával ([15]), valamint a közszférában végrehajtott és folyamatban lévő energiahatékonysági szolgáltatási projektekre vonatkozó információk megosztásával támogassák a közszférát az energiahatékonysági szolgáltatási ajánlatok igénybevételében.

4.2.2. *A teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások igénybevétele megvalósíthatóságának értékelése*

A 29. cikk (4) bekezdésének végrehajtása segít teljesíteni a közintézmények végsőenergia-fogyasztásának csökkentésére vonatkozóan az 5. cikkben foglalt célt, valamint a közintézmények tulajdonában lévő épületeknek az (EU) 2023/1791 irányelv 6. cikkében foglalt, a közel nulla energiaigényű épületek szintjére történő felújítására vonatkozó kötelezettséget. Ehhez azonban túl kell lépni a jelenlegi üzleti tevékenységen, mégpedig egy olyan területre, ahol kevés tapasztalat áll rendelkezésre az energetikai szolgáltató vállalkozások modelljének használatával kapcsolatban (mélyfelújításra, külső térelhatárolókra irányuló építési beruházások). Ezért a 29. cikk rendelkezéseinek – amennyiben azokat hatékonyan végrehajtják a helyszínen – elő kell segíteniük ezt a kockázatosabb és összetettebb üzleti fejlődést. Amennyiben műszakilag és gazdaságilag megvalósítható, teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatásokat, például energiahatékonyság-alapú szerződéseket kell alkalmazni a középület-állomány egészére kiterjedő felújítások megvalósítására. A nem lakóépületekre vonatkozóan a 29. cikk (4) bekezdésében előírt megvalósíthatósági tanulmány lenne az előnyben részesített eszköz az életképes és a nem életképes esetek megkülönböztetéséhez. A nem lakáscélú épületek kötelező megvalósíthatósági értékelés alá vonását az energiahatékonyság-alapú szerződésekhez kapcsolódóan az indokolja, hogy jellemzően ilyen épületek alkotják a közintézmények tulajdonában lévő épületállományt, míg az a lehetőség, hogy a szociális lakásokat kizárják a 6. cikk szerinti felújítási kötelezettség hatálya alól, de facto alkalmazhatatlanná tenné a kötelező értékelést az állami szociális lakásokra.

([14]) A közintézmények fogalmának részletes leírása az 5. cikkre vonatkozó iránymutató feljegyzésben található.

([15]) Az Eurostat iránymutató feljegyzése: Energiahatékonyság-alapú szerződések rögzítése államháztartási számlákon: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/.

4.2.3. *Iránymutatások*

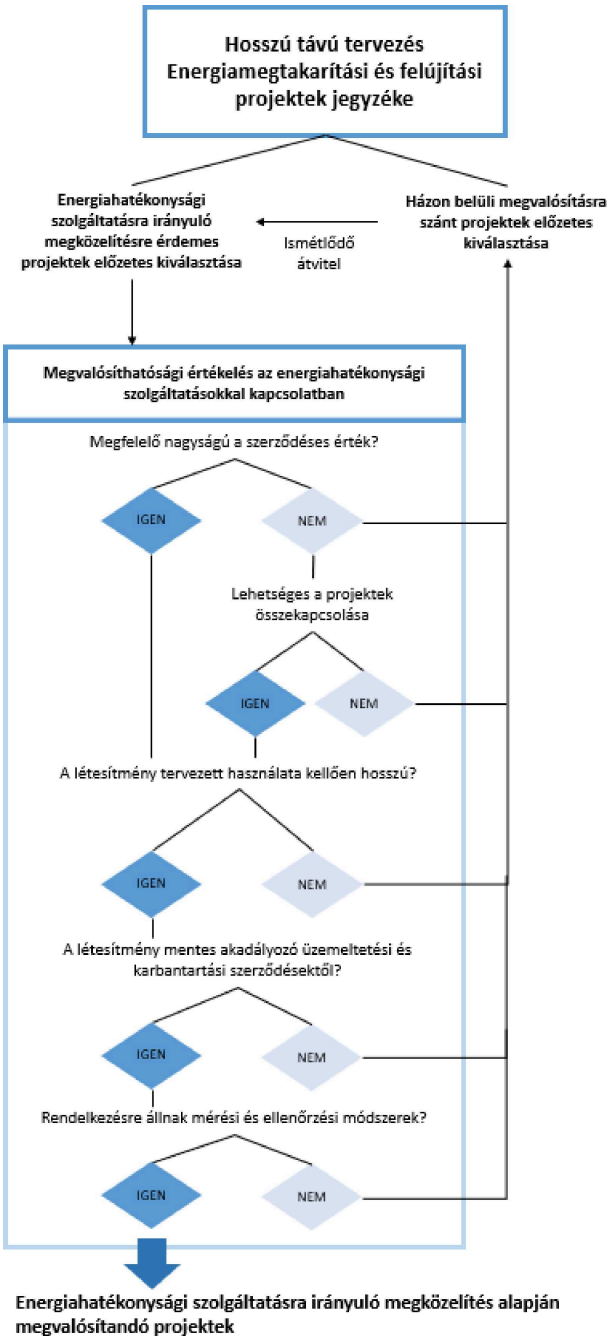
A teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások megvalósíthatósági értékelése beépíthető a hosszú távú tervezési eszközökbe, például a dekarbonizációra vagy a fenntartható energiára vonatkozó tervekbe, amelyeket a regionális és helyi hatóságoknak kell kidolgozniuk az (EU) 2023/1791 irányelv 5. cikkének (6) bekezdésével összhangban. Az ilyen terveknek tartalmazniuk kell a középület-állományra vonatkozó portfólióelemzést és felújítási ütemtervet, amely a mélyfelújítás mellett kiterjed a folyamatos javítási és fejlesztési beruházásokra is, amennyiben ez az egyes épületek esetében szükséges. A felújítási ütemterv hatókörének természetesen a szakpolitikai célok elérésére kell irányulnia az energiamegtakarítást (az (EU) 2023/1791 irányelv 5. cikke), valamint a felújítások arányát (az (EU) 2023/1791 irányelv 6. cikke) és a kibocsátáscsökkentést illetően. Ezt az (EU) 2024/1275 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([16]) 3. cikkében és II. mellékletében meghatározott nemzeti épületfelújítási tervekbe is be kell építeni.

Az 1. ábra bemutatja, hogy a felújítási ütemterv hogyan szolgálhat a teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások megvalósíthatósági értékelésének alapjául. Első lépésként a közjogi szerv megfontolhatja a házon belüli végrehajtást hagyományos szerződéses szolgáltatás és építési beruházás révén, amihez elegendő pénzügyi és belső személyzeti erőforrásra van szükség. Számos közintézmény azonban emberierőforrás-hiánnyal, szervezési szűk keresztmetszetekkel és pénzügyi megszorításokkal küzd, ami általában megnehezíti (vagy akár lehetetlenné teszi) számukra a felújítási projektek teljes listájának a saját forrásaikból történő végrehajtását. Ebben az összefüggésben a személyzeti erőforrások nem csupán a tervezési osztály szakértőit foglalják magukban, de a kívánt energiamegtakarítás gyakorlati megvalósítása érdekében az épületek optimális üzemeltetésével és karbantartásával foglalkozó szakértőket is.

([16]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1275 irányelve (2024. április 24.) az épületek energiahatékonyságáról (HL L, 2024/1275, 2024.5.8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

1. ábra

Hosszú távú felújítási tervezésen alapuló, teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projektek megvalósíthatósági értékelése

Az energiahatékonyság-alapú szerződéshez kapcsolódó megvalósíthatósági értékelés során a következő szempontokat kell figyelembe venni:

— az épület jellemzői és különösen az energiafogyasztása (valamint az ÜHG-kibocsátási szintek, ha az energiahatékonyság-alapú szerződésnek ki kell terjednie ezekre), továbbá az energiaellátás feltételei (például energiavásárlási megállapodás, ha van ilyen). A potenciális energiamegtakarításnak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy a szerződést gazdaságilag életképessé tegye és indokolja a beruházásokat,

— a felújítás jellemzői (célkitűzések, igények, költségvetési korlátok, időkeret), különösen, ha a tervezett felújítás kezdetben nem tartalmaz energiatakarékossági intézkedéseket (például a homlokzat újrafestése), mivel az ilyen felújítások lehetőséget kínálnak az épület energiahatékonyságának javítására (például a szigetelés javítása),

— az érintett (külső vagy belső) fél kijelölése a megvalósíthatósági értékelés elvégzésére.

Összességében ritkák az olyan helyzetek, amelyek teljes mértékben kizárnák energiahatékonyság-alapú szerződés alkalmazását, és az ilyen helyzetek főként eljárási akadályok miatt fordulnak elő, például közbeszerzési eljárások során (az ilyen akadályokat azonban fokozatosan meg kell szüntetni az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikke (6) bekezdésének b) pontja alapján), vagy a piac fejletlensége miatt, amikor egy közbeszerzés vagy pályázati felhívás azért sikertelen, mert a piacon nincsenek olyan szolgáltatók, amelyek energiahatékonyság-alapú szerződés keretében nyújtanak szolgáltatásokat. Ugyanakkor a projekt összetettsége és a hosszú megtérülési idő (például a közel nulla energiaigényű épületek szintjére történő mélyfelújítás esetén) szintén akadályt jelenthet az energiahatékonyság-alapú szerződés alkalmazása tekintetében.

Az energiahatékonyság-alapú szerződés keretében szolgáltatást nyújtókat az tartja vissza a közbeszerzési eljárásokban való részvételtől – amint arról a piaci szereplők gyakran beszámolnak –, hogy a kiírási feltételek nem tartalmaznak elegendő információt, ami lehetővé tenné az ajánlattevők számára az ajánlatok benyújtását. Az energiahatékonyság-alapú szerződés kidolgozásához ugyanis az adott épület és annak energiafelhasználása mélyreható elemzésére van szükség. Ezért elegendő időt és szakértői munkaerőt kell előirányozni a közbeszerzési dokumentumok elkészítésére, szükség esetén külső szakértők igénybevételével vagy közös beszerzéssel (például központi beszerző szervek igénybevételével).

Noha nincsenek szigorú műszaki vagy gazdasági kizárási kritériumok az energiahatékonyság-alapú szerződések középületek felújítása tekintetében történő alkalmazására vonatkozóan, a megvalósíthatósági értékelés tartalmazhatja többek között a következő irányadó kérdéseket:

— **kellően nagyszabású-e a felújítási projekt?** A teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások bizonyos minimális szerződéses értéket vagy jelentős abszolút energiamegtakarítást igényelnek annak érdekében, hogy a költségmegtakarítás fedezze az összes költséget, beleértve a tranzakciós költségeket is ([17]), mivel az energiahatékonysági szolgáltatóknak nemcsak a projektköltségeket, de a pályázati költségeket és egyéb tranzakciós költségeket is fedezniük kell a várható bevételekből,

— **van-e lehetőség olyan felújítási projektek összekapcsolására, amelyeket kezdetben túlságosan kis léptékűnek értékelnek?** Ha a kisebb, egyedül álló felújításokat összekapcsolják, azok vonzóvá válhatnak a teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projektek számára. A projektek összekapcsolása általában könnyebb, ha az épületek vagy létesítmények ugyanahhoz a tulajdonoshoz tartoznak, ha egymás közvetlen közelében helyezkednek el, és ha hasonló használati struktúrával rendelkeznek (például iskolák),

— **az épületet vagy létesítményt várhatóan használni fogja-e a közintézmény a szerződés teljes tervezett időtartama alatt?** Az energiahatékonyság-alapú szerződés az energiahatékonysági szolgáltató által egy vagy több épülethez vagy létesítményhez kapcsolódóan több éven keresztül nyújtott szolgáltatást jelent ([18]), és a szolgáltatás igénybevevője számára gyakran hátrányos a szerződés idő előtti felmondása,

— **létezik-e akadályozó üzemeltetési és karbantartási szerződés az épületre vonatkozóan?** Az energiahatékonyság-alapú szerződésekben az épületrendszerek üzemeltetése és karbantartása általában a szolgáltatási csomag részét képezi, és az energiahatékonysági szolgáltatók felelősségi körébe tartozik. Ha egy másik szolgáltatóval hosszú távú üzemeltetési és karbantartási szerződés áll fenn, amelyet nem lehet felmondani, a tapasztalatok azt mutatják, hogy nagyon nehéz egyértelműen meghatározni a határokat a két szolgáltató között, ami nagyban megnehezítheti az energiahatékonysági szolgáltatási projekt megvalósítását,

([17]) A teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások vonatkozásában nincs pontos szerződéses érték. Kifejezetten az energiahatékonyság-alapú szerződések vonatkozásában néha 300 000 és 500 000 EUR közötti minimális tartományról számolnak be. A szerződéses érték az energiahatékonysági szolgáltatónak a szerződés teljes időtartama alatt kifizetett díjazás teljes összege, amely így egyrészt az éves kifizetés összegétől, másrészt pedig a szerződés időtartamától függ. A minimális szerződéses érték bizonyos mértékig levezethető az ügyfél aktuális teljes energiaszámlájából, amelyre vonatkozóan többször is legalább 200 000–300 000 EUR összegeket említenek.

([18]) A szerződések futamideje jellemzően 7 és 15 év között van. Egyes esetekben azonban már elindultak olyan projektek, amelyek futamideje jelentősen hosszabb, akár 30 év is lehet, különösen mélyfelújítási projektek esetében.

— **rendelkezésre állnak-e mérési és ellenőrzési módszerek, és azok észszerű költségek mellett alkalmazhatók-e?** A teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások esetében jelentős ráfordítást igényel a teljesítmény mérési és ellenőrzési módszerek alkalmazásával történő mérése vagy értékelése ([19]), mivel a díjazás a mért teljesítménytől függ. A mérési és ellenőrzési költségnek megfelelő arányban kell állnia a projekt elérhető költségmegtakarításával vagy egyéb bevételeivel ([20]).

A fenti a)–e) pontokban foglalt megvalósíthatósági kérdések mellett, amelyek az esetek többségében elengedhetetlenek a teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatás megvalósításához, néhány más **korlátozó tényező** is létezik. Ezek a tényezők alapvetően nem teszik lehetetlenné a teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projekt megvalósítását, viszont figyelembe kell venni őket. Ezeket nem szabad kizárási kritériumként használni a megvalósíthatósági értékelés során, viszont kiegészítő paraméterekként alkalmazhatók az általános helyzet reális értékeléséhez. A legfontosabb korlátozó tényezők a következők:

— **mélyfelújítás:** ez idáig csak néhány projekt esetében került sor mélyfelújítás végrehajtására teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatás keretében. Ez azzal magyarázható, hogy a magasabb beruházási költségek általában 15 évnél hosszabb szerződéses időszakot követelnek meg. Emellett a mélyfelújítási projekteket gyakran beruházási támogatásokkal kombinálják, és a teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projektek esetében nehezebb lehet a beruházási támogatásokhoz való hozzáférés, mint a házon belüli végrehajtás esetében ([21]). Ezen akadály leküzdése érdekében az állami támogatások és a magánfinanszírozás ötvözését lehetővé tevő finanszírozási mechanizmusok érdekes lehetőséget jelenthetnek, különösen a teljesítési biztosítékra vonatkozó hosszú távú szerződés további kockázatának a fedezésére, amelyet a magánszektor esetleg nem hajlandó fedezni. A kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás ötvözheti a vissza nem térítendő támogatásokat és a pénzügyi eszközöket az energiahatékonyság-alapú szerződés mélyfelújítás tekintetében történő alkalmazásának támogatása érdekében. A „fi-compass” platform tájékoztatója az energiahatékonysági projektek energiahatékonyság-alapú szerződések révén, az ERFA pénzügyi eszközeivel, Lengyelországban történő végrehajtásáról ([22]) nagyrészt más tagállamokban is alkalmazható, és különböző épülettípusok, többek között középületek, kereskedelmi célú épületek vagy többlakásos lakóépületek tekintetében is releváns,

— **az Eurostat iránymutató feljegyzésének való megfelelés** ([23])**:** ha egy teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projekt nem felel meg az Eurostat energiahatékonyság-alapú szerződések államháztartási számlákon való rögzítéséről szóló iránymutató feljegyzésében foglalt követelményeknek, a projekt továbbra is megfelelő lehet, viszont elveszik az az előny, hogy a beruházás nem vagy nem teljeskörűen elszámolható az államháztartás adósságával és a költségvetési hiánnyal szemben ([24]).

A megvalósíthatósági értékelés során tehát ki kell szűrni azokat az eseteket, amikor a kezdeti műszaki feltételek vagy az intézményi felépítés miatt gazdasági szempontból hátrányos a teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projekt végrehajtása. Azokat a felújítási projekteket, amelyek nem felelnek meg a megvalósíthatósági értékelés során, házon belüli végrehajtással, nevezetesen építési szerződés vagy felújítási munkálatok hagyományos beszerzésének alkalmazásával kell megvalósítani. Ugyanakkor az eredetileg házon belüli végrehajtásra szánt projekteket ezen a ponton át lehet csoportosítani teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások igénybevételével történő végrehajtásra. Azon felújítási projektek esetében, amelyek megfelelnek a megvalósíthatósági értékelés során – vagyis azok a projektek, amelyek kellően nagy léptékűek akár önállóan, akár összekapcsolt projektekként, amelyek megfelelő tervezett felhasználási idővel rendelkeznek, amelyek esetében nincsenek folyamatban lévő, akadályozó üzemeltetési és karbantartási szerződések, és amelyek esetében

([19]) Az energiahatékonyság-alapú szerződésekben a legfontosabb teljesítménykritérium az elért energiamegtakarítás.

([20]) Számos példa van arra, hogy a rendelkezésre álló mérési és ellenőrzési módszerek alkalmazása esetleg nehéz vagy nagyon költséges a teljes szerződéses összeghez képest; ilyen felújítási projektek nagyon komplex épületekben (pl. kórházakban) fordulhatnak elő, vagy olyan projektekben, ahol a felújítást követő használat jelentősen eltér a felújítás előttitől. Erre az értékelésre azonban nem létezik általános szabály, ezért képesített szakértő által végzett eseti értékelésre van szükség.

([21]) Számos példa van azonban arra, hogy mélyfelújításhoz teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatásokat alkalmaztak, és egyes esetekben beruházási támogatások bevonására is sor került (vö. REFINE projekt, Zárójelentés, 2023. június, 29. o. és a következő oldalak, https://refineproject.eu/refine-publications/).

([22]) Energiahatékonysági projektek végrehajtása energiahatékonyság-alapú szerződések révén, az ERFA pénzügyi eszközeiből nyújtott támogatással Lengyelországban, https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EPC_ERDF_Factsheet_RTW.pdf/.

([23]) Az Eurostat iránymutató feljegyzése, http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/.

([24]) Az Eurostat iránymutató feljegyzése relevanciájának részletesebb bemutatása a 4.2.3. szakaszban található, a legfontosabb forrásokra való hivatkozással együtt.

jól bevált mérési és ellenőrzési módszerek alkalmazhatók – a közintézménynek megfelelő energiahatékonysági szolgáltatási projektet kell kidolgoznia, és azt az alkalmazandó közbeszerzési szabályokkal összhangban kell odaítélnie ([25]). Ha a közbeszerzésre nem érkeznek kielégítő ajánlatok az energiahatékonysági szolgáltatóktól, előfordulhat, hogy az energiahatékonysági szolgáltatás műszakilag és gazdaságilag kivitelezhetetlen. Ugyanakkor az is oka lehet annak, hogy nem érkeznek kielégítő ajánlatok, hogy az energiahatékonysági szolgáltatási projekt hatókörét nem megfelelő módon határozták meg, vagy a potenciális energiahatékonysági szolgáltatók az adott régióban vagy az adott időpontban nem rendelkeztek elegendő kapacitással. E kockázat csökkentése érdekében a tagállamoknak a 29. cikk (5) bekezdésének a) pontja értelmében szerződésmintákat kell javasolniuk, és ajánlott, hogy a közbeszerzési eljárásokat igazítsák ki a pályázati eljárások sikerének növelése érdekében.

4.3. **Szerződésminták energiahatékonyság-alapú szerződésekhez**

4.3.1. *Jogi keret*

A 29. cikk (5) bekezdésének a) pontja előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsanak szerződésmintákat a közszférában az energiahatékonyság-alapú szerződésekhez. A vonatkozó szabványok és a rendelkezésre álló pályázati iránymutatások mellett a szerződésmintáknak figyelembe kell venniük különösen az Eurostat energiahatékonysági szerződések államháztartási számlákon való rögzítéséről szóló iránymutató feljegyzését ([26]).

4.3.2. *Iránymutatások*

Az Eurostat energiahatékonysági szerződések államháztartási számlákon való rögzítéséről szóló iránymutató feljegyzése ismerteti, hogy a nemzeti és regionális számlák európai rendszerének (ESA 2010 ([27])) szabályai hogyan alkalmazandók az energiahatékonysági szerződésekre. Lehetőséget kínál a hatóságoknak arra, hogy a magánszektor technológiájának, know-how-jának és finanszírozásának felhasználásával energiahatékonysági beruházásokat hajtsanak végre anélkül, hogy ez negatív hatást gyakorolna az államháztartásra. E célból felsorolja azokat a feltételeket, amelyek mellett az energiahatékonysági szerződések az államháztartási mérlegen kívüli tételként rögzíthetők. A legfontosabb feltételek a következők:

— az energiahatékonysági szolgáltatónak kell viselnie a kockázatok többségét, és ő kapja az energiahatékonyság-alapú szerződés szerinti eszközök használatához, és különösen a teljesítmény-, karbantartási és felújítási kockázatokhoz kapcsolódó kedvezményeket, úgy, hogy az alapul szolgáló eszközök gazdasági tulajdonjoga továbbra is az energiahatékonysági szolgáltatónál marad,

— csak energiamegtakarítást és – korlátozott mértékben – megújulóenergia-termelést eredményező tőkebefektetések számolhatók el az államháztartási mérlegen kívüli tételként,

— a tőkebefektetést teljes mértékben ellensúlyozni kell a szigorúan az energiahatékonyság javításához kapcsolódó megtakarításokkal, míg más megtakarítások (például a személyzeti költségek megtakarítása) nem vehetők figyelembe.

Általában véve az Eurostat iránymutató feljegyzése pozitív hatást gyakorol az energiahatékonyság-alapú szerződések aktualizálására a közszférában, mivel lehetővé teszi az energetikai szolgáltató vállalkozások egyes projekteinek mérlegen kívüli rögzítését az államháztartási számlákon. A fent felsorolt feltételek némelyike azonban korlátozhatja az állami beruházások államháztartási mérlegen kívüli tételként történő rögzítésének a lehetőségét. Különösen a mélyfelújítási projektek esetében a feltételek nem könnyen teljesíthetők, mivel az energiahatékonyság-alapú szerződés esetén meglehetősen hosszú időtartamra van szükség. Az európai programokból és beruházásokból, például az ERFA-ból vagy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott finanszírozás levonható a tőkebefektetésből a megtakarításokkal szembeni tőkebefektetés kiszámítása során. Szerződésminták kidolgozása az energiahatékonyság-alapú szerződések közszférában való alkalmazásához, biztosítva az Eurostat iránymutatásának való megfelelést, segíthet ezen akadály leküzdésében.

Az Eurostat iránymutató feljegyzésével összhangban álló szerződésminták kidolgozása és rendelkezésre bocsátása során ajánlott, hogy a tagállamok fordítsanak különös figyelmet az Eurostat és az EBB által közösen kidolgozott útmutatóban ([28]) meghatározott alábbi szempontokra:

([25]) Már számos uniós projekt keretében sor került az energiahatékonysági szolgáltatási projektek közbeszerzésére vonatkozó iránymutatások kidolgozására, például: QualitEE projekt, Energiahatékonysági szolgáltatások beszerzési kézikönyve, 2019. november: https://qualitee.eu/publications/procurement-handbook-for-energy-efficiency-services/.

([26]) Az Eurostat iránymutató feljegyzése, http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/.

([27]) Nemzeti és regionális számlák európai rendszere – ESA 2010: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-02-13-269.

([28]) Európai Beruházási Tanácsadó Platform (az Eurostattal együttműködésben), Útmutató az energiahatékonyság-alapú szerződések statisztikai kezeléséhez, 2018. május.

— a **nemzeti statisztikai hivatalokat** közvetlenül be kell vonni a szerződésminták kidolgozásába, mivel az ő feladatuk az, hogy beszámoljanak az államháztartásról az Eurostatnak. Fontos, hogy a nemzeti statisztikai hivataloknál a felelős személyek megfelelő tájékoztatást kapjanak az energiahatékonyság-alapú szerződések és más teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások fő jellemzőiről és gyakorlati alkalmazásáról,

— a szerződésmintának **optimálisan ki kell használnia az Eurostat iránymutató feljegyzése által biztosított rugalmasságot** annak érdekében, hogy a lehető legszélesebb körben alkalmazható legyen a gyakorlatban. Többek között az alábbi kérdésekkel kell foglalkozni: a karbantartásra és javításra vonatkozó szerződéses feltételek kidolgozása, amelyek a beruházási kockázatot átruházzák az energiahatékonysági szolgáltatóra, de többletköltségek felszámításával nem befolyásolják indokolatlanul a projekt gazdasági életképességét; hosszú távú szerződéses időtartamok lehetővé tétele a mélyfelújítások energiamegtakarításból történő refinanszírozásához; az energiahatékonysági szolgáltatási projekt állami támogatásokkal való ötvözésének lehetősége, például vissza nem térítendő támogatások vagy pénzügyi eszközök formájában ([29]), az alkalmazandó állami támogatási szabályokkal összhangban,

— a **szerződésmintának nem kell feltétlenül teljes mértékben kidolgozott szerződésnek lennie**; ehelyett inkább a szerződés azon elemeinek megfogalmazására kell kiterjednie, amelyek az energiahatékonyság-alapú szerződés keretében végrehajtott beruházás mérlegen kívüli tételként vagy mérlegtételként történő elszámolása szempontjából kritikusak, míg más részek rugalmasak maradhatnak.

4.4. **Az energiahatékonyság-alapú szerződések ötvözése kiterjesztett energiahatékonysági szolgáltatásokkal**

4.4.1. *Jogi keret*

A 29. cikk (4) bekezdésének második albekezdése értelmében a tagállamok ösztönözhetik a közintézményeket arra, hogy az energiahatékonyság-alapú szerződéseket kiterjesztett energiahatékonysági szolgáltatásokkal ötvözzék, ideértve a keresletoldali válaszintézkedéseket és a tárolást is.

E rendelkezés szerint a tagállamoknak ösztönözniük kell a közintézményeket arra, hogy mozdítsák elő a piac fejlődését a keresletoldali rugalmassági elemek – például keresletoldali válaszszolgáltatások és energiahatékonysági szolgáltatási projektek – ötvözése érdekében.

4.4.2. *Iránymutatások*

A 29. cikk (4) bekezdése második albekezdésének végrehajtása érdekében az egyik lehetőség az lenne, hogy az energiahatékonysági szolgáltatásokra irányuló közbeszerzési eljárások során lehetővé teszik az opcionális ajánlati elemeket, ezáltal lehetőséget adva az ajánlattevőknek arra, hogy ajánlataikba keresletoldali válaszszolgáltatásokat építsenek be.

Ily módon az energiahatékonysági szolgáltatási projektek nem csupán az energiahatékonyság javításához járulnának hozzá, hanem egy hatékonyabb villamosenergia-rendszerhez is, amely a keresletoldali rugalmasság növelésével lehetővé tenné a megújuló energiaforrásokból történő villamosenergia-termelés jobb integrációját. Ez további bevételi forrásokat is jelentene a szolgáltatók számára, fejlesztené a keresletoldali rugalmassági piacokat, és szélesebb körű előnyöket biztosítana a közszféra és a társadalom egésze számára, beleértve a helyi közösségeket is ([30]). Különböző uniós finanszírozású projektek keretében megvizsgálták a vállalkozásfejlesztés ezen irányát, és azok eredményeit és megállapításait figyelembe lehet venni e rendelkezés végrehajtása során ([31]).

([29]) Két példa a lehetséges megközelítésekre: Az Eurostat szerint a mérlegen kívüli tételként történő elszámoláshoz az energiahatékonysági szolgáltatónak fizetett díjazásnak az elért energiamegtakarítástól kell függenie, következésképpen rugalmasnak kell lennie. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a díjazásnak a rugalmas OPEX-rész mellett egy rögzített CAPEX-részre történő felosztása nem lehetséges, mindaddig, amíg ezzel egyidejűleg biztosított, hogy az energiahatékonysági szolgáltató teljeskörűen megtéríti a fogyasztónak a teljesítménykiesést; így változatlanul biztosított ugyanis, hogy a gazdasági tulajdonjog átszáll az energiahatékonysági szolgáltatóra. Továbbá az a követelmény, amely szerint a beruházások hosszú távú karbantartását és javítását az energiahatékonysági szolgáltatónak kell végeznie, szintén biztosítja a gazdasági tulajdonjog teljes átruházását. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a kapcsolódó költségek egy részét a díjazás rögzített CAPEX-részén belül kompenzálják.

([30]) Saviuc, I., Lopez, C., Puskas, A., Rollert, K. and Bertoldi, P., 2022.: Explicit Demand Response for small end-users and independent aggregators [Explicit keresletoldali válasz kis végfelhasználók és aggregátorok számára], EUR 31190 EN, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022., Luxembourg, ISBN 978-92-76-55850-7, doi:10.2760/625919, JRC129745.

([31]) Példák a LIFE programból finanszírozott projektekre: INEXXs (Innovatív energiahatékonysági szolgáltatási modellek az ágazati integrációhoz blokkláncon keresztül – korai koncepció kidolgozása a virtuális erőművek és az energetikai szolgáltató vállalkozások szolgáltatásainak összekapcsolására); BungEES (intelligens energiahatékonysági szolgáltatások integrált csomagjának kidolgozása).

5. A SZABÁLYOZÁSI ÉS NEM SZABÁLYOZÁSI KORLÁTOK FELSZÁMOLÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖTELEZETTSÉGEK

5.1. Jogi keret

A 29. cikk (6) bekezdésének b) pontja előírja a tagállamok számára, hogy támogassák az energiahatékonysági szolgáltatások piacának megfelelő működését a szabályozási és nem szabályozási korlátok felszámolásával. Továbbá a 29. cikk (8) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az energiaelosztók, az elosztórendszer-üzemeltetők és a kiskereskedelmienergia-értékesítő vállalkozások ne folytassanak olyan tevékenységeket, amelyek meggátolhatják az energiahatékonysági szolgáltatások nyújtását.

5.2. Iránymutatások

Az energiahatékonysági szolgáltatási piacok pozitív fejlődését gátló akadályok jobb megértése érdekében határozottan ajánlott, hogy a tagállamok mélyreható piacelemzést végezzenek, bevonva a különböző piaci szegmensek érdekelt feleit, köztük az energiafogyasztókat (állami, magán, kkv, lakossági stb.), az energiahatékonysági szolgáltatókat, a finanszírozási intézményeket és a piaci közvetítőket. Ez az elemzés szilárd alapot biztosíthat az energiahatékonysági szolgáltatási piacok fejlesztését szolgáló legmegfelelőbb és legelőnyösebb szakpolitikai eszközök meghatározásához. ([32])

6. TERVEZÉSI ÉS JELENTÉSTÉTELI KÖVETELMÉNYEK

6.1. Az integrált nemzeti energia- és klímatervek aktualizálására vonatkozóan alkalmazandó rendelkezések

Az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([33]) 14. cikkének (2) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy 2024. június 30-ig, majd 2034. január 1-jéig, azt követően pedig tízévente nyújtsák be a Bizottságnak a legutóbbi bejelentett integrált **nemzeti energia- és klímaterveik** (NEKT) aktualizált változatát. Az említett rendelet 14. cikkének (1) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy egy évvel a 14. cikk (2) bekezdése szerinti benyújtási határidő előtt nyújtsák be nemzeti energia- és klímaterveik aktualizálásának tervezetét.

Az energiahatékonysági szolgáltatásokhoz kapcsolódó tervezési követelmények megemlítésre kerülnek az (EU) 2018/1999 rendelet I. melléklete 1. részének A. szakaszában, a 3.2. pont iii. alpontjában. Az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikkének végrehajtásával kapcsolatban a nemzeti energia- és klímatervben feltüntetendő releváns információknak magukban kell foglalniuk a közszektorban az energiahatékonysági szolgáltatásokat előmozdító szakpolitikákat és intézkedéseket, valamint az energiahatékonyság-alapú szerződéseket és az egyéb energiahatékonysági szolgáltatási modelleket hátráltató szabályozási és nem szabályozási jellegű akadályok felszámolására irányuló intézkedéseket.

6.2. Eredményjelentés

6.2.1. *Jogi keret*

Az energiahatékonysági szolgáltatásokat előmozdító szakpolitikákra és intézkedésekre vonatkozó jelentéstételi követelményeket az (EU) 2018/1999 rendelet 21. cikke b) pontjának 5. pontja, valamint IX. melléklete 2. részének a) és k) pontja határozza meg.

Az (EU) 2018/1999 rendelet 21. cikke b) pontjának (5) pontja előírja a tagállamok számára, hogy az integrált nemzeti energia- és éghajlat-politikai eredményjelentéseikben szerepeltessék a közszektorban az energiahatékonysági szolgáltatásokat előmozdító szakpolitikákat és intézkedéseket, valamint az energiahatékonyság-alapú szerződéseket és az egyéb energiahatékonysági szolgáltatási modelleket hátráltató szabályozási és nem szabályozási jellegű akadályok felszámolására irányuló intézkedéseket.

([32]) A tagállamok energiahatékonyság-alapú szerződési piacainak legutóbbi uniós értékelése nagyon heterogén képet mutat a piaci térnyerés legmeghatározóbb korlátai tekintetében, és feltárt néhány igen meglepő akadályt, amely az európai energiahatékonysági szolgáltatási piacok útjában áll. A megfigyelések szerint például a támogatási rendszerek – ha azok kialakítása nem megfelelő – az energiahatékonysági szolgáltatások nyújtásának legfőbb korlátai. Erről többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek vissza nem térítendő támogatásai tekintetében számoltak be, amelyek esetében a vissza nem térítendő támogatások növekvő rendelkezésre állása versenyt jelent az energiahatékonyság-alapú szerződések számára. Lásd: Moles-Grueso, S., Bertoldi, P. és Boza-Kiss, B., Energy Performance Contracting in the EU [Energiahatékonyság-alapú szerződések az EU-ban] – 2020–2021., az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/751957, JRC133984.

([33]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

6.2.2. *Iránymutatások*

Az (EU) 2018/1999 rendelet IX. melléklete 2. részének a) és k) pontjával összhangban, valamint az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikkével összefüggésben a 29. cikk végrehajtásával kapcsolatos nemzeti energia- és éghajlat-politikai eredményjelentésekben feltüntetendő releváns információknak a következő elemeket kell tartalmazniuk:

— azok a szakpolitikai intézkedések, amelyek javítják az energiahatékonysági szolgáltatási piacok általános átláthatóságát az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikkének (1), (3) és (6) bekezdése alapján, továbbá különösen az említett irányelv 28. cikke szerint képesített vagy tanúsított energiahatékonysági szolgáltatók, valamint képesítéseik vagy tanúsítványaik jegyzéke, vagy egy olyan felület, amelyen keresztül ez az információ közzétehető,

— tanúsító megjelölések rendelkezésre állása [az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikkének (2) bekezdése] és azok tényleges használata az energiahatékonysági szolgáltatók által (a megjelöléssel rendelkező szolgáltatók száma),

— az energiahatékonysági szerződések államháztartási számlákon való rögzítéséről szóló Eurostat-útmutatónak megfelelő szerződésminták rendelkezésre állása a közintézmények számára, valamint példák ilyen szerződésmintákra (illetve, hogy azok hol érhetők el a nyilvánosság számára),

— a végrehajtott és folyamatban lévő teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatási projektek nyilvános adatbázisa, valamint a közszférában bevált gyakorlatok kiválasztott példái. Emellett feltüntethetők a magánszektorból származó bevált gyakorlatok példái is, amennyiben a vonatkozó információk rendelkezésre állnak vagy könnyen megszerezhetők,

— a közintézmények felújítási projektjeihez kapcsolódó teljesítményalapú energiahatékonysági szolgáltatások megvalósít-hatósági értékelésének biztosítása érdekében hozott szakpolitikai intézkedések.

– Emellett a jelentéstétel a következő információkat is tartalmazhatja:

— adott esetben az egyéb megtett intézkedések, például a szabályozási és nem szabályozási korlátok felszámolásához kapcsolódóan, vagy ha a tagállam élt az (EU) 2023/1791 irányelv 29. cikke szerinti mérlegelési jogkörével,

— az energiahatékonysági szolgáltatási piac fejlődésével kapcsolatos átfogó mutatók, mint például az (aktív) energiahaté-konysági szolgáltatók száma, a szerződések éves összértéke stb.